

Bert Keizer

Ik aarzel nooit over palliatie in het zicht van de dood

VINCENT BOON

Ethisch 'redeneren'

Hoewel de eed van Hippocrates al in 1865 terzijde geschoven werd, leeft deze mythische bezwering ongehinderd voort in de verbeelding. Vooral leken wijzen de arts er nog altijd graag op. En zonder dat ze er ook maar één woord uit kunnen citeren zetten ze de tekst in om een beleid dat hun niet aanstaat (abstineren, palliatie, abortus, euthanasie) tegen te gaan. Ik reageer altijd verkeerd door inhoudelijk op de eed in te gaan. Maar in dergelijke gesprekken wordt Hippocrates helemaal niet ingezet als een argument, hij treedt juist in de plaats van een argument. Argumenteren is precies wat we niet doen in een gesprek over ethiek en we bedekken dat met uitdrukkingen als 'medisch zinloos', 'Hippocrates', 'uitbehandeld', enzovoort.

Ik aarzel eigenlijk nooit over de vraag of een palliatief beleid in het zicht van de dood een goede handeling is, maar ik kan mij geen sluitende redenering herinneren waar dat uit volgde. Als een orthodoxe gelovige met mij debatteert over palliatief beleid rond het levenseinde, dan hoopt hij dat het gesprek ermee eindigt dat ik zijn positie zal overnemen. En ik hoop precies hetzelfde. En er gebeurt niks. Een dergelijk gesprek lijkt wel op, maar is iets heel anders dan, een uitwisseling over de zin van een bepaalde operatietechniek. Want na een blik op de resultaten van die techniek bereiken we een gezamenlijke conclusie.

Maar in zo'n uitwisseling over palliatief beleid zou iemand bijvoorbeeld kunnen zeggen dat lijden de mens een nieuwe waardigheid geeft, dat God uitmaakt of er gestorven gaat

worden, en bovendien dat je volgens de leer van karma in elk leven gewoon de les moet uitzitten.

Waarop de ander kan zeggen dat er geen God is, dat hij niks van karma weet, en wat die stijgende waardigheid betreft kan hij Renate Dorrestein citeren, die zei: 'Lijden loutert niet. Je wordt er alleen maar een zeikerd van.'

Ik heb me weleens afgevraagd hoe ik door 35 jaar medische praktijk heen gerold ben zonder ooit een bijscholing op het gebied van ethiek te hebben gevolgd, terwijl mijn werk voornamelijk uit ethische problemen bestaat. Het komt denk ik omdat vrijwel al onze ethische posities uiteindelijk een kwestie van smaak behelzen en die smaak wordt wel gevormd, maar niet op bijscholing. Nietzsche zei dat je wel degelijk over smaak moet twisten, maar een dergelijk meningsverschil los je niet alleen op door een blik op de feiten. Je komt er ook niet uit door een blik in Upanishaden, Bijbel of Koran, want sommige mensen willen daar niet in bladeren. Dat ik vrijwel altijd te maken had met mensen die mijn smaak deelden, bleek bij die paar keer dat ik er niet uitkwam. Het ging om een onoverkomelijk niet weg te argumenteren smaakverschil. Jonathan Swift zei hierover: *'It is useless to attempt to reason a man out of a thing he was never reasoned into.'* ■